

Lewis preklical rudarsko stavko

Cez 200,000 rudarjev se
bo vrnilo na delo

DELAJSKI TAJNIK ZADOVOLJEN

Washington, D. C., 18. okt.—John L. Lewis, predsednik rudarske unije UMWA, je preklical stavko na polju mehkega premoga in pozval 216,000 rudarjev, naj se vrnejo na delo v ponedeljek. Lewisova akcija je presenetila operatorje. Izrazili so zadovoljstvo in obljubili kooperacijo v prizadevanjih, da se proizvodnja premoga obnovi. Čez teden dni bodo rudarji v šestih državah morali ustaviti obratovanje rudarskih stavk, ki se je pričela 21. septembra v znak protesta, ker so operatorji izjavili, da ne bodo priznali organizacije delovodij in nadzornikov kot predstavnice pri kolektivnih pogajanjih.

Lewisova akcija ni pojasnjena. Besednik rudarske unije je izjavil, da je bila stavka predložena v interesu javnosti. Rudarji sploh niso zastavljali zahtev za izboljšanje delovnih pogojev, temveč iz simpatije do delovodij in nadzornikov, ki so šli v boj za priznanje svoje organizacije.

Delavski tajnik Schwelbach, ki je napori, da se konflikt med rudarsko unijo in operatorji izloči na miren način, so se izgovorili zadnji ponedeljek, ko se konferenca razbila, je izrazil zadovoljstvo. Dejal je, da bo rešila stavko ugodno vplival na druge industrije in v posebi izvajanje programa preureditve industrije za proizvodnjo civilnih potrebščin. Vzelo bo najmanj en teden za restavriranje normalne proizvodnje premoga. Sodi se, da je ta proizvodnja premoga padla za najmanj trinajst milijonov ton zaradi stavke.

Lewis je dejal, da so bila vsa pogajanja v zvezi s kontroverzo glede priznanja organizacije delovodij in nadzornikov pretrgana, zeno pa je izrazil upanje, da bodo obnovljena v bližnji bodočnosti.

Nekatere jeklarske korporacije so morale omejiti obrat zaradi pomanjkanja premoga.

Eksekutiva ADF napadla sovjete

Cincinnati, O., 18. okt.—Član eksekutivnega odbora Ameriške delavske federacije, ki zboruje v svojem mestu, so ostro na padli sovjetsko Rusijo. Obdobje jih so jo med drugim, da ograja svetovno svobodo in mir, ker hoče dominirati povojno Evropo in Azijo. William Green, predsednik ADF, je naznanil, da Zveza strojnikov ni več članica federacije, ker je ustavila plačevanje članarine. Predsednik Zveze je Harvey W. Brown.

Bivši predsednik Koreje se vrnil domov

Seoul, Koreja, 18. okt.—Dr. Singman Rhee, bivši predsednik Koreje, se je vrnil v svojo deželo iz izgnanstva, v katerem je bil 33 let. Po povratku je izjavil, da bo skušal zediniti vse skupine v politični fronti za borbo, da Koreja dobi popolno neodvisnost.

Gradnja novih letalonošev predlagana

Washington, D. C., 18. okt.—Oselek za mornarične zadeve je v 71. kongresni zbornici predlagal gradnjo novih letalonošev. Amerika naj bi v prihodnjih treh letih zgradila 116 letalonošev. Mornarica je imela sedem letalonošev pred japonskim napadom na Pearl Harbor.

Splošna amnestija na Japonskem

Civilne pravice
vrnjene komunistom

Tokio, 18. okt.—Cesar Hirohito je sinoči razglasil splošno amnestijo za milijon ljudi, med katerimi so tudi komunisti, ki odprto delajo in agitirajo za strmoglavljenje monarhije in ustanovitve republike. Tokijska vlada je prej na zahtevo generala MacArthurja preklicala kontrolo nad verskimi organizacijami.

MacArthur je tudi odredil, da mora tokijska vlada držati roke proč od filmske industrije in dati ljudstvu vsjo priliko, da bo lahko izražalo svoje demokratične težnje. Japonski listi pišejo, da se je revolucija za restavriranje svobode pričela.

Zdaj še ni jasno, ako bo preklic kontrole nad verskimi organizacijami vplival na šintoizem, državno vero, po kateri morajo Japonci priznavati cesarja kot božanstvo.

Amnestija je restavriral civilne pravice komunistom, ki so bili nedavno izpušeni iz zapora. Poučeni krogi trdijo, da je bila odredjena z namenom, da se bo lahko največje možno število ljudi udeležilo splošnih volitev, ki se bodo vršile v januarju.

Novo trenje med Ameriko in Rusijo

Politika na Daljnem
vzhodu sporna kost

Washington, D. C., 18. okt.—Prepad med Ameriko in sovjetsko Rusijo se je razširil, ko je državni tajnik Byrnes naznanil, da bo nadaljeval delo v zvezi z organiziranjem posvetovalne komisije in politike na Daljnem vzhodu z ali brez sovjetske udeležbe. On je dejal, da se vedno upa, da bo Moskva revidirala svoje stališče in imenovala reprezentanta, ki bodo imeli besedo v komisiji.

Izgleda, da bo Rusija bojkotirala komisijo, ko bo imela prvo konferenco, na kateri bo razpravala o politiki na Daljnem vzhodu in Japonskem. Praktični diplomati trdijo, da komisija ne bo imela nobenega pomena, če Rusija ne bo sodelovala z njo. Rusija je vodilna kopna sila v Aziji.

Byrnes je razkril, da Moskva vztraja pri zahtevi, katero je zunanji komisar Molotov predložil konferenci zunanjih ministrov, ki se je vršila v Londonu. Ta je, da mora biti prej ustanovljen zavezniški svet za kontrolo Japonske. Ta svet naj bi tvorili reprezentanti Rusije, Amerike, Velike Britanije in Kitajske.

Britsko poslanstvo je naznanilo, da je bil lord Halifax imenovan za reprezentanta Velike Britanije v posvetovalni komisiji. Pričakuje se, da bo reprezentant Amerike Byrnes. Nova konferenca je nastala v Washingtonu, ko se je vrnil iz Moskve Andrej A. Gromyko, ruski poslanik. V Washingtonu se je mudil samo en dan in potem odletel v Moskvo. Trdi se, da je konferiral s predsednikom Trumanom, ne pa z državnim tajnikom Byrnesom.

Obnova gradnje javnih projektov

Washington, D. C., 18. okt.—Predsednik Truman je pozval kongres, naj dovoli vsoto \$221,842,000 za obnovo gradnje javnih projektov. Gradnja teh je bila ustavljena, ko se je Amerika zapletla v vojno.

Haywood je tudi podprl predlog. Carey je v svojem govoru dejal, da skoro ne morem verjeti, da sem v Moskvi. Ko sem obiskal vaše tovarne, se mi je zdelo, kakor da bi bil doma.

PERON SPET DOBIL OBLAST V ARGENTINI

Naznanil je, da bo vodil
delavce na poti k zmagi

NOV KABINET FORMIRAN

Buenos Aires, Argentina, 18. okt.—Polkovnik Juan Peron je po kratkem zasenčenju ponovno prevzel oblast v Argentini. On je moral na pritisk manjšinske grupe v armadi resignirati kot podpredsednik vlade, delavski in vojni minister 11. oktobra in bil je tudi aretiran.

Za Perona so se zavzele delavske organizacije. Oklicale so stavko v Buenos Airesu in drugih industrijskih mestih. Več tisoč delavcev se je včeraj zbralo na trgu Mayju v središču Buenos Airesa in pozdravljalo Perona, ko se je pojavil v spremstvu predsednika Edelmira Farrellla na balkonu vladne palače. Farrell je prej naznanil resignacijo vseh članov kabineta in da bo Peron formiral novo vlado.

Peron je v svojem govoru dejal, da bo skušal zediniti ljudstvo in ustanoviti enotno fronto. Izjavil je, da bo vodil delavce na poti k zmagi in oklical je 24-urno generalno stavko, "da se proslavi dan trizmaga."

Preden je Peron govoril, je bilo uradno naznanjeno formiranje novega kabineta. Pozicijo notranjega ministra je dobil general Humberto Sosa Moline, poveljnik tretjega armadnega zbora, ki je v teku vojne posledno naglašal svojo vero v zmago osi. Zunanji minister je Juan I. Cooke, ki je imel to pozicijo v prejšnji vladi.

Drugi člani vlade so Armando Antille, Hortensio Quijano, Abelardo Pantin, Juan Pizarini in Domingo Mercante. Za policijskega načelnika je bil imenovan polkovnik Franklin Lucero, ki je bil Peronov tajnik v vojnem ministertvu. Status Eduarda Avalosa, ki je prevzel pozicijo vojnega ministra po odstavitvi Perona, ni znan. Avalos je bil vodja vojaške grupe, ki je izsilila resignacijo Perona kot podpredsednika vlade.

Neznosne razmere v taboriščih

Ameriške avtoritete
znižale odmerke živil

London, 18. okt.—Norman Dodds, laborist in član parlamenta, je po povratku v London iz Berlina dejal, da so razmere v taboriščih za begunce v britskem sektorju Berlina neznosne. Z izjemo plinskih peči, v katerih so Nemci sežigali trupla svojih žrtev, so razmere slabše neko so bile v bivšem nemškem taborišču pri Belšanu.

Dodds je dejal, da je veliko število žensk in otrok med begunci, ki so v taboriščih v britskem sektorju. Begunci stradajo in boleznijo se pokosile veliko število beguncev. Taborišča nimajo sanitarnih naprav. Begunci dobe samo eno kosilo na dan — krožnik juhe in kosček kruha.

Wiesbaden, Nemčija, 18. okt.—Ameriške vojaške avtoritete so znižale odmerke živil za nemške civiliste. Ti so samo 1300 kalorij dnevno. Normalni minimum za ohranitev zdravja je 2000 kalorij na dan.

Nov nemški list v Berlinu

Berlin, 18. okt.—Nov list je začel izhajati v Berlinu pod ameriškim in nemškim pokroviteljstvom. Ime lista je Der Tagesspiegel. V Berlinu izhaja devet nemških časopisov, šest izmed teh v coni pod rusko kontrolo.

Hitler skušal po- begniti iz Nemčije

Japonski mornarični
častnik razkril
podrobnosti

London, 18. okt.—Poročilo častniške agencije Reuters citira izjavo nekega japonskega mornaričnega častnika, "da je Hitler apeliral na Japonsko za pomoč, da bo lahko pobegnil z Evo Braun iz Nemčije." Častnik se je udeležil tajne seje članov mornaričnega štaba v Tokiju 3. marca tega leta, na kateri je bila razprava o Hitlerjevemu apelu. Poročilo dostavlja:

"Hitler je obljubil Japoncem, da jim bo izročil načrte z garancijami, da bodo zmagali na Pacifiku, če bodo dali zavetje njemu in Evi Braun. Hitler je tudi vprašal za zagotovilo in ga tudi dobil od japonskega generalnega štaba, da ipu bo Japonska po osvojitvi Avstralije in Amerike pomagala v prizadevanjih, da dobi kontrolo nad Evropo, da bosta Nemčija in Japonska lahko vladali ves svet."

Japonski častnik je razkril tudi druge detaje. Dejal je, da je Japonska poslala podmornico, ki naj bi vzela Hitlerja na svoj krov in ga pripeljala v japonsko luko. Podmornica je odpeljala proti Hamburgu 5. marca, toda dospela ni do svojega cilja. Njena usoda še ni znana.

Besednik britske vlade je v parlamentu izjavil, da nima konkretnega dokaza, ali je Hitler živ ali mrt. Ona še ni rešila zagonetke in preiskava se nadaljuje.

Truman se udal pritisku reakcije

Vodja komunistične
stranke oplazil
Byrnesa

Washington, D. C., 18. okt.—William Z. Foster, vodja komunistične stranke, je dejal, "da se je predsednik Truman udal pritisku reakcije in se začel naslanjati na agresivni imperializem. Za svetovni mir in demokracijo je bil žalosten dan, ko je bil James E. Byrnes imenovan za državnega tajnika."

Foster je pred kongresnim odsekom, ki preiskuje neameriške aktivnosti in komunizem, dejal, da je imel popolnoma prav, ko je v svojem nedavnem govoru v New Yorku obsojal kontrolo Japonske po veleskonservativcu — generalu MacArthurju.

Vodja komunistične stranke je izrekel obdolžitve proti Trumanu v odgovoru kongresniku Landisu, republikancu iz Indiane in članu odseka, ki je opozoril Fosterja na njegov govor v New Yorku. "V zadnjih dveh mesecih je očitno, da se Truman udaja pritisku monopolističnih sil ameriškega imperializma," je rekel Foster. "Imenovanje Byrnesa za državnega tajnika je bila koncesija imperialistom. Tipični imperialisti med republikanci so John Foster Dulles, senator Vandenberg, governor Dewey in bivši predsednik Hoover. Slednji ima večji vpliv na kongres kot predsednik Truman."

Foster je izjavil pred člani odseka, da komunistična stranka upa, da bo Amerika dobila socializem, pripravljena pa je storiti vse, kar more, pod kapitalističnem sistemom, da doseže svoj cilj.

Člani nove grške vlade zapriseženi

Atene, Grčija, 18. okt.—Člani nove grške vlade so bili včeraj zapriseženi. Predsednik vlade je prevzel nadikof Damaskinos, grški regent. Predsednik prejšnje vlade, ki je resigniral, je bil Petros Voulgaris.

Podržavljenje premogovne industrije v Angliji

Domače vesti

Iz Clevelanda

Cleveland, 18. okt.—Osemnajstletna miss Sally Hrvatin, hčerka družine Anton Hrvatin iz Collinwooda, ki je zadnje dni nastopala v glasbeni dvorani v mestnem avditoriju kot zborna pevka pri operni družbi San Carlo, je podpisala kontrakt in se s to opero podala v Indiano. Ta družba podaja kratke operne sezone po mnogih večjih mestih širom dežele.—Iz bolnišnice se je po dveh mesecih zdravljenja vrnil domov Srečko Eržen.—Častno je bil odpuščen iz mornarice John J. Russ, sin Josephine Kosic. Pri mornarici je služil čez tri leta in se udeležil več bitk. Nahaja se pri materi na obisku, naka se poda v New York k ženi in sinčku.—Iz mornarice je bil častno odpuščen tudi Ralph M. Debevec iz Collinwooda. Pri mornarici je služil pri bombnem oddelku tri leta in bil 22 mesecev v bojni akciji.

Iz Barbertona

Barberton, Ohio.—Iz vojaške službe so bili častno odpušeni: Joseph Bischak, Anthony Valencic, Theresa Bryan, vsi člani društva 48 SNPJ, Anthony Znidarsic, član društva 626 SNPJ, ter John Gerbec in Joseph Zupic.—Na 10-dnevni dopust je prišel Anthony Belcich.—Pokojna Frances Poje je bila članica društva 626 SNPJ. Zapuščica hčer, dva sinova (oba v armadi), dve sestri in dva brata.

Ogrska odredila odmerjanje živil

Težke kazni za
tihotapce

Budimpešta, Ogrska, 18. okt.—Ogrska vlada je pooblastila živilskega ministra, naj izda nakaznice za živila onim osebam, ki dokažejo, da so udeležene pri rekonstrukcijskem delu. To je prvo odmerjanje živil na Ogrskem in odredeno je bilo z namenom, da se prihrani pičle zaloge.

Restavracije prvega razreda je vlada zaprla in določila smrtne kazni za tihotapce živil. Kmetje, ki bi se upirali izročitvi žita in drugih pridelkov avtoritetam, bodo aretirani in obsojeni v zapor.

Živilski minister je odredil preiskavo, da odkrije, zakaj dnevne količine kruha in krompirja, ki so dostavljene občinskim upravam, ne dosežejo odjemalcev. Mnenje prevladuje, da prihajajo na črna tržišča. Oni, ki kradejo živila, se izpostavljajo aretaciji in zaporni kazni.

Avtoritete so zaprle borzo v Budimpešti, da ustavijo špekulacije z zunanjo valuto. Vrednost ogrske denarne enote je padla zaradi špekulacij. Ljudje, ki posedujejo ameriške dolarje in denar drugih držav, morajo prijaviti imetje finančnemu ministertvu.

Trgovinski minister je odredil konfiskacijo privatnih avtomobilov za prevažanje živil. Potniški promet na železnicah je omejen na tri dni v tednu, da se pospeši prevoz pridelkov iz poljedelskih krajev v Budimpešto in druga ogrska mesta.

Ogrska je dobila prvi premog iz Šlezije, toda pomanjkanje premoga je še akutno. Ogrska nima dovolj lokomotiv in železnih vagonov za dovoz premoga. Vlada je naznanila, da bo poslala misijo na Švedsko, da sklene pogodbo glede dobavljanja jekla. Promet v Budimpešti je ustavljen ponoči. Izjema so ruski vojaški avtomobili, ki drve po cestah.

Delavska vlada odobri- la glavne provizije načrta

USTANOVITEV PO- SEBNEGA ODBORA

London, 18. okt.—Doznava se, da so člani delavske vlade odobrili glavne provizije načrta za podržavljenje premogovne industrije. Pričakuje se, da bo Emmanuel Shinwell, bivši pristanišni delavec, ki je zdaj minister za kurivo in električno energijo, predložil načrt parlamentu pred božičem. Produkcija premoga bo prišla pod kontrolo države.

Shinwell in Hugh Dalton, finančni minister, še nista sestavila načrta glede plačitve odškodnine lastnikom premogovnikov, katere bo država prevzela. Delavska vlada upa, da bo dovršila praktično podržavljenje premogovnikov v dveh letih.

Značilna je izjava Daltona, da bo vlada plačala primerno odškodnino delničarjem državne banke, katero je zasegla. Ustvarjen bo morda precedent plačevanja odškodnine lastnikom drugih industrij, katere bodo pozneje podržavljene. Delničarji državne banke ne bodo prikrajšani in izgleda, da bodo imeli večje dohodke v prihodnjih letih kot so jih predstavljale dividende v prošlosti.

Vlada se je izkazala za radodarno napram delničarjem državne banke. Možnost je, da bodo tekatisti in drugi industrijci kritizirali vlado, če se bo obotavljala s podržavljenjem. Vlada se je nagnila daleč nazaj, da se izogne očitkom, da je podržavljenje banke konfiskacija.

Shinwell je že dal navodila vladnim uradnikom, ki sestavljajo načrt za podržavljenje premogovne industrije. Ustanovljen bo posebni odbor, ki bo prezel obratovanje premogovnikov. Poleg tega bodo formirani pokrajinski odbori, v katerih bodo imeli rudarji reprezentante.

Pri odločevanju odškodnine lastnikom premogovnikov, ki bodo prišli pod vladno kontrolo, se bo upoštevalo prejšnje profite, ki so se stekali v blagajne kompanij.

Velebiznis zahteva znižanje davkov

Washington, D. C., 18. okt.—Dve največji organizaciji velebiznisa sta zahtevali od kongresa, naj zniža davke na korporacije za najmanj \$7,500,000,000. To sta Ameriška trgovska zbornica in Zveza ameriških tovarnarjev. Reprezentanti obeh organizacij so nastopili pred senatnim odsekom za finančne zadeve, ki vodi zaslišanje o načrtu glede znižanja davkov.

Produkcija premoga v Belgiji se povečala

Bruselj, Belgija, 18. okt.—Premier Achille Van Acker je naznanil, da je Belgija povečala produkcijo premoga. Dnevna produkcija se je zvišala na 65,000 ton. Premier je dejal, da bo imela dežela dovolj premoga prihodnjo zimo za obratovanje industrij in gretje stanovanj.

Profesorji državne univerze resignirali

New Orleans, La., 18. okt.—Dvanajst profesorjev, članov fakultete zdravniškega oddelka na državni univerzi, je resigniralo. Akcija je protest proti uvajanju nedemokratičnih metod na univerzi pod vodstvom predsednika univerze.

Narodna za Zdruzene drzave (izven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za cetrt leta; za Chicago in okolico Cook Co., \$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za inosestavno \$9.00. Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year. Chicago and Cook County \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenarocnih branikov se ne vracaajo. Rokopisi literarne vsebine (trtica, povesti, drame, posmi itd.) se vrnejo posiljatelju le v sluzaju, da je prilozil poltino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Dva kontrasta, dva svetova

Cudna so pota mednarodne politike. Enako cudna so tudi pota osvoboditeljev in "osvoboditeljev." Ko clovek opazuje tekoce zavestno "demokratiziranje" razbite Evrope, posebno pa njenega osrejsa: na tla zbita Nemcije, potem pa se ozre na prosvitljeno politiko generala MacArthurja v premagani Japonski, v prvem primeru zmaguje z glavo in se cudi veliki stupidnosti zmagovalcev, v drugem primeru pa ga navdaja upanje in misel, da bo japonsko ljudstvo lahko se hvaležno Ameriki za svoj poraz v tej vojni.

Kontrast med zavestno politiko v nesrečni Evropi in med amerisko politiko v premagani in tudi zelo razbiti Japonski je velikanski—skoraj tako velik kot med temno pa mrzlo nocko in pomladnim solncnim dnevom. Na eni strani ena sama dolga nock intrig, komplotov, sadizma, brezcutja, kaosa in cinizma, na drugi strani pa zecutje do premagana in precejšnjo dozo dalekovidne modrosti.

Clovek si res teko tolmači ta velikanski kontrast. Mnogim ni vsed. Mnogi bi raje videli, da bi MacArthur zasledoval na Japonskem politiko največjega sadizma in teške okovane pesti, kakor pa da postopa cloveško in uvaja drastične reforme, ki naj preobrazijo vse japonsko življenje in povedejo ta premagani narod na novo pot. Clovek se cudi tem ljudem, posebno pa "totalitarskim" liberalcem, katerim se je MacArthur zelo zameril, ker neče posnemati v kratkovidnosti, cinicnosti in stupidnosti velikih zmagovalcev v Evropi.

Ti ljudje bi veliko raje videli, ako bi MacArthur osedlal Japonsce s slinim "mirom" kot je velika trojica osedlala Evropo—yes, viso Evropo, ne samo Nemcije—s potsdamsko pogodbo, katero smo na tem mestu takoj po prečitaniu iste krstili za monstroznost. Do slinenega zaključka je prišla tudi slovita londonska revija *The Economist*, ki v eni zadnjih izdaj pravi:

"Potsdamska pogodba ne vsebuje niti ene same zdrave ideje, niti ene same upolne perspektive za povojni svet. Po zaključku vilne vojne, ki se je vršila za poraz hitlerizma, zavezniki kujejo hitlerjanski mir. V tem je zapopadena prava mera vse njih bakrotnosti."

Mnogi Američani, med njimi tudi nekateri "liberalci" (Bog se jih usmili!) si žele, da bi Amerika s slineno bakrotiranostjo nastopila tudi napram poraženim Japonski. Oklenili so se gesla: "Gorje premagancu!" in nikakor niso vesel, ko vidijo, da se MacArthur ne drži tega gesla.

Ko je kmalu po okupaciji Japonske naznanil, da mu bo za krotenje Japoncev zadostovalo 600,000 mož, so se v Washingtonu in tudi izven njega nemalo začudili. Samo 600,000 mož?! Prej so v oficelnih krogih računali na poldrug milijon mož. Ko je nekaj tednov pozneje naznanil, da bo zadostovalo "samo" 200,000, je v vseh vladnih in militarističnih krogih izbruhnilo kot v vulkanu.

"Kaj pa misli ta prokleti MacArthur?! Samo 200,000 mož! Kako naj s to peščico vojakov 'demokratizira' barbarske in povrhu še žolte Japonce...?" Mnogi sadisti in profesionalni militaristi so škripali z zobmi. Toda pomagati si niso mogli. Edini izhod bi bil, da Truman odpoklic MacArthurja in ga nadomesti s kakim Hal-seyjem, ki je obžaloval "prehitri konec vojne, v kateri nismo pobili dovolj Japoncev." Nekateri so s to zahtevo—odpoklic MacArthurja—prišli tudi odprto na dan, ker se jim ne zdi dovolj brutalen in ker se z njimi neče meriti v stupidnosti.

Ko je zadnjič naznanil, da mu bo po prihodnjem marcu zadostovalo 60,000 mož za nadzorovanje razorožene Japonske, so bili njegovi kritiki že kar brez sape in niso rekli bev ne mev. Menda so se podali v—"božjo voljo."

Naj nihče ne misli, da smo kakšni oboževalci MacArthurja—ali pa kakega drugega militarista. O militaristih imamo sploh zelo slabo mnenje, kar je znano vsakemu čitatelju te kolone. Toda možu je treba dati priznanje, kajti s svojo prosvitljeno in dalekovidno politiko na Japonskem predstavlja našo Ameriko v njeni najboljši luči.

Prvič nas je presenetil, ko smo čitali njegov govor, katerega je imel na bojni ladji ob predaji Japonske. Govor se nam je dopadel, ker v njem ni bilo nobenega sluha o kakšnem maščevanju, nacionalistični nadutosti ali sovraštvu. Tega govora bi bil vesel tudi veliki Abraham Lincoln, ki je po civilni vojni izrekel nesmrtno besede: "With malice toward none, with charity toward all (Z zloba proti nikomur, z usmiljenjem napram vsem)." Ta duh je do danes izvajal tudi amerisko okupacijsko politiko na Japonskem.

Da-li se bo obnesla ta MacArthurjeva politika, s katero je skozi Japonsko vlado dekretiral že celo vrsto zelo značilnih političnih, socialnih in deloma tudi gospodarskih reform, je še v naročju bogov. Sigurno je, da bi v tako kratkem času ne mogel toliko doseči v smeri demokratizacije Japonske z nobeno drugo politiko, sigurno pa ne s politiko okovane pesti. Malemu japonskemu cloveku je dal pravice in svobodsčine, kakršnih do danes še ni imel. Zdj se bo lahko svobodno organiziral strokovno, politično, kulturno in gospodarsko. Ženske so urvič v zgodovini dobile volilno pravico. Svoboda tiska in zborovanja je zopet upostavljena. Razpustil je armado in ves generalni štab, dekretiral liberaliziranje šolske vzgoje, ločil cerkev (šintoizem) od države, izpodkopal vpliv cesarja, odredil demokratiziranje gospodarskega življenja, zasegel vse japonske zunanje banke in storil več drugih podobnih ukrepov.

Vse to je kompletan kontrast v primeri s tem, kar se dogaja v Evropi, posebno pa v njenem reju. Toda v koliko bodo vsi ti ukrepi rodili dobre sadove, to je v koliko se bo Japonska v resnici demokratizirala, bo pokazala šele daljša bodočnost. S sigurnostjo

Glasovi iz naselbin

O VOJNIH FILMIH

Cleveland, O.—Dne 4. oktobra sem šel v kino, da vidim, kako je zavzela Berlin ruska rdeča armada. Načrt je izdelal general Žukov, kateri je imel pred dobrim tednom posetiti Zdruzene države, a je svoj obisk preklical.

Rdeča armada je najprvo morala prekorati reko Oder. Za ofenzivo so rabili 22,000 velikih in malih topov. Ko je streljanje s topovi prenehalo, so udarili čez reko Oder—kaj mislite, v čemu? V ameriških avto-čolnih! Ti avto-čolni vozijo po suhem kot avtomobili, po vodi pa kot motorni čolni. Tolmač slik pove, da so dali te avto-čolne Američani Rusom. Ko so bili enkrat na drugi strani Odra, so pričeli prodirati proti Berlinu.

Rdeča armada je najprej pričela z napadi na predmestja, nato pa se je nadaljevala bitka od poslopja do poslopja, dokler niso Rusi zavzeli glavnega nemškega stana. Dne 2. maja pa je podpisal predajo 130,000 mož general Kaitel, ki je prišel na površje izpod zemeljskega rova. To je bilo težko delo za ošabnega generala. Podpisal pa je le!

Film je pokazal tudi nekaj scen iz prejšnjih let, ko so nastici korakali skozi velika in slavna brandenburška vrata v Berlinu. In sedaj pa je vkoral v Berlin rdeča armada, proti kateri je bila naperjena vojna, kakor je izjavil Hitler. Seveda, tako je tedaj izjavil Hitler, fiktivno pa je bila naperjena proti vsem.

Kogar bogovi ne ljubijo, ga uničijo. In danes dela Nemcija pokoro za svoje grehe, ki so velikanski. Ko se je zgrudil konj, zadet od krogle, so takoj prišli Nemci z noči in rezali meso ključeta za golaž. Morali so čakati in menda še sedaj čakajo, da jim bo ruska Nataša pomolila hleb kruha. Sama pri sebi pa si je najbrže mislila: Vi, Nemci, ste mislili, da boste vi delili, pa delimo mi.

Tisti, ki je spisal knjigo, da je bil clovek ustvarjen po božji podobi, se je presneto zmotil. Darwin je bil bolj v pravem, pa še celo on se je zmotil, kajti opice imajo več pameti kot ljudje in med njimi se ne bijejo vojne za uničenje kot med ljudmi.

Nemški general, ki ga je zasliševal ruski poveljnik, je dejal, da so Hitlerja prosili nekaj dni poprej, naj se nemška vojska poda, ker je nadaljno bojevanje brez pomena, toda on tega ni hotel storiti in posledice so bile, da je bilo še več materialne škode in cloveških žrtev v Berlinu in drugem. Kaj se je zgodilo s "firerjem," nam slike niso pokazale in prav tako niso tega pojasnili komentatorji.

V petek, 5. oktobra, pa smo videli slike o zavzetju Belgrada in naskoje sovjetske armade in jugoslovanskih partizanov. Meni se je videlo, da ni bil boj za Belgrad tako hud kot za Berlin. Saj slike niso pokazale posebno velikih bojev. Videli pa smo veliko navdušenje jugoslovanskega ljudstva, ko so ruski vojaki in partizani vkorakali v Belgrad in ga osvobodili.

V filmu sem videl tudi maršala Tita, ki je prišel v Belgrad ob času osvoboditve. Meni ne gre v glavo, zakaj se naši antimilitaristični borci, ki prihajajo iz delavskih plasti, oblačijo v vojaške uniforme. Tudi Mussolini se je ponašal kakor afra v uniformi, pozneje, ko se je srečal s Hitlerjem, je bil pa bolj podoben kakšnemu bogoslovcu kot pa bivšemu dučju.

Tudi Hitler se je ponašal v vojaški uniformi, da si misli, da si v zverinjaku in ne med tako zvanimi kulturonošci. Ježe Stalin pa je žalosten. Tito bi si moral nabaviti tako obleko, ki se poda civilnim politikarjem. Tudi naši predsedniki so vrhovni poveljniki ameriških armad, kljub temu pa jih vidimo v civilnih oblačih. Vojak naj nosi uniformo, politikar pa frak.

Film o zavzetju Belgrada je bil bolj kratak, zato si je odbor posodil tudi film naše mestne čitalnice, kateri je predstavljal formiranje vlade 13 združenih držav in predsednika Washingtona, kateri ni nikoli lagal, temveč govoril resnico in delil pravico! In tako smo videli na platnu glavnega avtorja 'Bill of Rights', ki je bil pozneje dodan k ustavi Zedinjenih držav.

Seve, sledila je kolekta, kot govornik pa je nastopil častnik jugoslovanske mornarice Jurešič, kateri je hrvaške narodnosti. Jurešič nam je povedal stvari, o katerih smo tukaj že dobro poučeni. On govori zelo lepo hrvaščino. Priika mi je bila dana, da sem se nahajal pred 43 leti med Hrvti in Srbi, v bližini Donave in Drave, radi tega mi zelo ugaja srbohrvaščina.

Taki filmi so zelo zanimivi, zato sem obiskal kino, kjer so predvajali film iz mesta Harkova, Sovjetska Rusija, z naslovom "Mi obtožujemo." Film je samo za odrasle, ki imajo dobre zelodece. Pred vojnim ljudskim sodiščem se zagovarjajo trije nemški zločinci in en Rus, ki je izdal domovino in pomagal nastopom.

Film kaže vse grozote in hudobije, ki so jih počenjali nastiti v Rusiji. Eden izmed zločincev je priznal, da je sam ustrelil sto civilistov, drugi pa nad 40. Slednji se je izgovarjal, da je moral izvrševati zločine, ker je to zahtevala vrhovna komanda. Ako ne bi izpolnjeval povelja, bi pa njega ubili, je bil njegov zagovor. Obtoženec je bil sam po poklicu ovetnik in celo godbenik v Nemčiji.

Obtoženci so se zagovarjali v nemščini, ki so jo tolmačili sproti prevajalci v ruščino in tako se včasih sliši nemški in ruski jezik, komentator pa tolmači v angleščini.

Vsi obtoženci so bili obešeni. "Gavage" so bile močne in se ni bilo treba bati, da bi kateri dobi padel. Na tisoče ljudi je z zadostnim opazovalno obešene zločince, kajti prejeli so zaslužno plačilo z vrvo za vratom.

Kaj si misli clovek, ki ne veruje v smrtno kazen, ko vse to opazuje? Ali je vreden clovek, da živi na tej zemlji, katera ima vsega v izobilju? Zločinci poveljnike zloglasnih nacističnih taborišč imenujejo zverine, toda zveri ne počenjajo kaj takega kot so počeli ljudje v tej vojni. Se bo clovek kdaj spametoval? Ni upanja. Lahko, da se bo samega sebe uničil. Pameten bo šele tedaj, ko ne bo več živel.

Frank Barbič.

l lahko rečemo to, ako MacArthur ne bo zdobil tudi klike mogočnih industrijalcev in fevdalcev, ki so bili glavni stebri in sploh skotilci japonskega militarizma in imperializma, tedaj tekoče reforme ne bodo dosti zalege. In tem mogočnejšem bo mogoče priti do živgeja le s konfiskacijo njih bogastva. Pri tem je v prvi vrsti všteta tudi cesarjeva rodbina, ki predstavlja največje gospodarsko moč. Hirohito je namreč tudi največji japonski kapitalist in velesposesnik brez primere—menda poseduje čez tri milijone akrov sveta!

In za demokratiziranje svojega gospodarstva ima Japonska najboljšo podlago v svojem združenem gibanju. Mogoče se boste čudili, toda združništvo je bilo pred vojno tudi na Japonskem že priljubeno dobro razširjeno. V deželi je bilo pred vojno 15,328 združnih zvez, ki so skupaj imele 6,942,200 članov. To združništvo se je vrdržalo tudi med vojno, oziroma se še razširilo, kot poroča Mednarodna združna zveza. Moralo pa je biti striktno nevtralne v politiki, toda zdaj je ta nagobnik odpadel. Ako združništvo postane dominantni gospodarski faktor v deželi, se tudi ni bati, da bi japonski militaristi in imperialisti še kdaj dvignili glavo. General MacArthur k temu razvoju lahko veliko pripomore.

Petorica delavskih voditeljev, ki so imeli glavno besedo v Parizu na mednarodnem delavskem kongresu, kjer je bila ustanovljena nova delavska internacionala. Ta kongres se je vršil istočasno kot konferenca zunanjih ministrov v Londonu, toda ni bil fiasko, marveč kronan s mogočno delavsko svetovno zvezo. Od desne na levo so: Leon Jouhaux, tajnik Francoske delavske federacije; Michael Tarasov, vodja sovjetskih uni; Sidney Hillman, predsednik delavskega CIO; Vincent Lombardo Toledano, vodja mehliškega delavskega; Walter Citrine, tajnik Britiskega kongresa strokovnih uni,

RAZNOTEROSTI

Bon Air, Pa.—Zopet se oglašam v Prosveti, da ne bi kdo mislil, da smo zaspali spanje pravičnega v naši naselbini.

Vojna je končana in vojaki se vračajo domov z vseh štirih vetrov sveta. Veselje staršev je veliko, kadar se sinovi povrnejo domov, posebno, ako so zdravi. Tisti, kateri so pa še na poti proti domu, jih pa pričakujemo z veliko nestrpnostjo. Med slednjimi je tudi sin podpisane.

Zadnjič je pisal iz Manile, Filipinske otočje, naj mu ne pišemo več, ker misli, da se kmalu povrne v "good old United States." On je preko morja že 29 mesecev, v službi Strica Sama pa že štiri leta. Videl je dosti tujega sveta in pisal je, da ni nikoli mislil, da je toliko vode na svetu. Bil je v Avstraliji, Novi Gvineji, Admiralskih otokih in na Filipinih. Pisal je, da je zelo veliko vojnih sirot v Manili, katerim se Japonci pomorili starše. Ti ubogi otroci sedaj tavajo po ulicah lačni in raztrgani. Kadar ameriški vojaki zavrejo ostanke jedi, jih ti reveži poberejo, stari moški in ženice pa zakurijo ogenj in ostanke pregrejo.

Kakšno pravico imamo na tem svetu? Na eni strani se pišavke in troji valjajo v luksusu, na drugi strani pa je neizmerna revščina in trpljenje. Toda vojna se nekaterim dobro izplača. Nacifašistični zmagje vedno kaže svojo grdo glavo in bruha strup in sovraštvo med narode, tako da bi ljudje zopet čim prej poroneli in šli v klavnico drug proti drugemu. Menjalci mednarodnega bogastva pa lepo sedijo na baržunastih stolcih in si v zadovoljstvu meje roke, zaeno pa prilivajo olje na ogenj sovraštva.

Kapitalisti bodo toliko časa zavajali narode in jih ščevali drugače proti drugemu, dokler ne bo prišel na površje delavski razred in preganl mednarodne menjalce iz njih teplev. Da, dokler se to ne zgodi, toliko časa bomo imeli vojne.

Dobro sliko imperialističnih intrig imamo na Balkanu. Kakšen opravak ima Velika Britanija in Zedinjene države na slovenski zemlji, v Trstu in na Primorskem? Ali Anglija še ne dominira dovolj sveta?

Citala sem knjigo "Fighting Yanks around the World." Avtor te knjige opisuje razne otoke in dele sveta, kjer se nahajajo naši sinovi. Največ teh krajev si je prisvojila Anglija. Vzela jih je ubogim in ignorantnim divjakom. Opisano je v tej knjigi, kako slabo domačine plačuje John Bull in jih namenoma drži v ignoranci, samo zato, da si polni svojo malho.

Da bi se še vendar svet spametoval in pomel z monarhisti in plemenitaji za vselej! Potem žele bi v resnici zasijalo sonce svobode po vsem svetu. Da bi se uresničile besede slavnega Abrahama Lincolna, ki jih je izrekel v znamenitem govoru v Getysburgu: "That all men are created equal."

Kako lepo se sliši beseda demokracija, ampak na žalost se je tisti, ki tako radi pridigujejo in govore o demokraciji, ne držje, sploh nečje razumeti prave definicije te besede.

š sinovi. Ampak ne smemo pozabiti, kako grenka žalost vlada v tistih hišah, kjer ne bodo dočakali srečnega povratka svojih dragih, ker so morali darovati svoja mlada življenja v daljnjih, nepoznanih krajih, kamor ne more nesrečna mati ali žena, da bi se bridko izjokala na grobu svojega dragega sina ali moža. Izražam globoke simpatije vsem prizadetim!

Društvo št. 254 SNPJ ima 35 imen na častni tabli, toda je bilo srečno, da ni izgubilo niti enega člana v vojni. Pet pa jih je bilo ranjenih, eden pa ujetnik na Nemškem. Častno odpuščeno so do sedaj sledeči: Joseph Pischek, John Kuser ml., Ivan Pristov in Kazimir Pliš. Na dopisno so prišli z onkraj morja še sedaj Edward Milavec, Otto Groznik, Edward Korber in Anthony Bizjak. V luvi v Bostonu se nahaja Walter Korber in mogoče pride domov še prej kot bo moj dopis zagledal bel dan.

Izmed domov došlih veteranov se je oženil John Kuser ml., sin predsednika našega društva. Oženil se je z Mary Blaževič iz bližnjega St. Michaela. Mlademu paru želim obilo sreče in da bi nevesta čim prej pristopila k našemu društvu!

Naj še omenim, da bo imel maškeračno veselico ženski samostojni krovec v dvoranah mrs. Mary Pristavec, in sicer v soboto, 27. oktobra. Na tej priredbi bo tudi oddan vojni bond. Vabimo vse iz bližnjih naselbin, da nas obiščejo na omenjeni dan. Za ples bo igral popularni orkester Louisa Koperja. Vstopnina je samo 25c. Najrša in najlepša maska prejmeta nagradi. Torej na svidenje 27. oktobra pri mrs. Mary Pristavec v Bon Airju! Sylvia F. Skodol.

FAŠISTIČNI TEROR V VASI BREZJE

Belleville, Ill.—Z ženo sva prejela pismo, ki ga je pisal moj svak Peter Velkavrh, Brezje, pošta Dobrava pri Ljubljani. Pismo se glas:

"Dragi Matija in Mici! Prejeli Vajino pismo. Sporocam Vama, da je oče umrl 24. novembra 1941. Mati pa je še živa in zdrava in je srečno dočakala vrnitev Petra, ki se je po strašnem triletnem trpljenju vrnil 22. avgusta 1945 na svoj porušeni in požgan dom.

Dne 12. septembra 1942 so v vas pridrveli Italijani in pobrali vse moške ter jih odpeljali v internacijo na otok Rab. Po razpadu Italije pa so jih Nemci odpeljali v Nemčijo.

Ni mogoče popisati, kaj vse so prestali ti ubogi reveži. Kar čitate v časopisih, je vse živa resnica. Veliko naših vaščanov je umrlo v internaciji, tri pa so ubili v vasi. V internaciji je umrl tudi Tvoj bratranec Puhov Miha.

Doma pa smo med tem časom preživljali tudi hude čase. Mesec potem, ko so odpeljali Petra, so ponovno fašisti prihrumeli v vas s tako zvanimi zaigalnimi tanki in požgali vso vas. Ostalo je le nekaj bolj trdnih hiš. Pri nas je zgorelo prav vse: hiša, hlev, kozolec, vsa obleka, živče, ki je bil že ves pospravljen pod streho itd. Resita nismo mogli ničesar. S puškami so nas pehali od hiš. Kar ni zgorelo, so pa pokradli.

vino in prašice. Zima se je bližala, mi pa smo bili brez obleke, brez strehe in živeža. Tisto zimo smo prebili pri Fajanovcu, kateremu ni zgorela hiša.

Tudi druge vasi so bile požgane, deloma tudi Dobrava, na hruje pa je občutila vas Brezje. Huda in dolga je bila borba za življenje in smrt, komu no pa smo zmagali in dočakali svobodo. Dočakali smo uničenje naših sovražnikov, ki so slovenskemu narodu prizadeli veliko gorja.

Sedaj smo popravili za silo, tako da smo zopet doma. Vendar pa še vrše popravila z veliko žavo, ker nimamo materiala. Tvarne so namreč vse razbite, tudi za denar je težko, a v odškodnine še nismo nič dobili.

Tvoji bratje in sestra so izin zdravi. Mati Vaju pozdravlja. Bila je zelo vesela, da je po vsem tem trpljenju dočakala Tvoje pisma. Pozdravi Tvoje brate sestro. Peter in Ivana Velkavrh.

Vidite, rojaki, tako so popalili italijanski fašisti s slovenskim narodom. Pobijali, pogall in morili so naš ubogi narod na debelo, sedaj pa pravda Italija nima denarja, da povrnita škodo, ki jo je napravila slovenskemu narodu.

Vsa pisma jasno pričajo, naš narod trpi silno pomanjkanje, zato mu moramo mi, ameriški Slovenci, ki nas vojna ni začela, pomagati našim ubogim bratom in sestram v stari domovini.

Matt Cankar

GLAS IZ BRAZILJE

Sao Paulo, Brazilija.—Po kajletnem molku se zopet oglašam v Prosveti. Zadnja leta smo bili vsled tukajšnjih političnih razmer tako rekoč odzani od naših slovenskih skupin v državah Južne in Severne Amerike.

Pred tremi leti, prav pred povedajo vojne brazilske vojski, je članstvo slovenskega kulturnega društva "Ormus", tero je bilo ustanovljeno marca maja 1928, zgradilo svoj tven dom in zaeno prelevilo v slovensko kulturno društvo "Naš dom". Razmere pa so se tako razvile, da se je v kratkem društvu zopet pojavila slovensko podporno društvo "Naš dom".

Do zadnjega časa je bilo organizacijo onemogočeno javno lovanje, namreč radi odredb kajlnje vlade do organizacije "osišča". Ker naše društvo stoji skoraj izključno iz Slovencev, ki so prišli v Brazilijo spornega ozemlja Primorske Julijske Krajine, kateri so dali Italijani, so oblasti tudi to organizacijo smatrale kot društvo osišča in to kljub temu da je bilo delovanje društva od ustanovitve naprej vse izrazito protifašistično. Radi ga bi se radi znebili društvo tudi bivši tukajšnji predstavniki jugoslovanske vlade.

V zadnjih 15 letih je bilo kaj ustanovljenih več jugoslovanskih društev, toda naše društvo je še edino, ki je kljub vsem križem in težavam obstajalo.

Danes zopet oživljamo in mi di Slovenci imajo svoj tamburški zbor in druge odseke v našem društvem domu. So že v nastopili ob priliki raznih zabav in tako danes to društvo staja center vsega slovenskega življa v Sao Paulu.

V drugem letu vojne je bil omenjenem krogu ustanovljen odbor za pomoč jugoslovanskim vojnim žrtvam. Od kraja je naš narod po svojih močeh in nastih prispeval v ta namen, da radi omenjenih odredb je ustanovljen jugoslovanski skupno z ruskim odborom in organiziral veliko priredbo v našem štadionu, katere se je ležilo okrog 10,000 oseb raznih narodnosti.

Povabilu za sodelovanje se odzval tudi del prej omenjenega jugoslovanskega odbora. Na priredbi je članstvo društva "Naš dom" izvršilo važno vlogo. Čistega dobitka je bilo 716.80 cruzeirov. Polovico vsote je pripadalo jugoslovanskemu odseku in tako smo skupaj s ostalimi društvimi potrebnih za 183,787.80 cruzeirov in jih poslali jugoslovanskemu odboru v New York. Kajti namo se prometnih zvez z Ameriko.

(Dalje na 3. strani.)

FAŠISTIČNI DOMOBRAŃSKI TEROR NAD SLOVENCMI

(Nadaljevanje.)

Zločini
Tudi na Gorenjskem se je začela ljujka tajnega umora po "Crni roki". V aprilu 1944 je padlo pod njenim zahrbtnim bodelom osem ljudi.

Banda "Crne roke" se je klatila v okolici Sopotnice in Gabrje v okolici Gorenjskem in s svojo propagando na prebivalstvo napravila porazen vtis. Strašila je tudi po sektorju Blejskega jezera, da bodo vsi prešli k "Crni roki", ko bo čas za to.

No Gorenjskem je znano ime Kobovskega, to je Jožeta Dobnikarja, ki se je bil že poprej odzidal za Gestapovca. Ta izdajalski plačanec je dne 5. maja pripeljal domobrance iz Kranja na Zg. in Sp. Brnik. Tu so ujeli Antona Stoparja, mizarja, mu rešili obe roki v zapestju, s sabljami razsekali hrbet in ga večkrat ustrelili v glavo. Med domobranci so spoznali Mežnarjevega Jožeta, Kotnikovega iz Črčič, Jernejčevega iz Cerklja, Urbančevega iz Vogelj, Kozlovega iz Veklja.

Drugi dan so prišli v Hraše pri Škofji Loki, pretepli nekega mizarja, nato iz Smedlnika izselili družino Dermastja in nakradli čivil. Tudi v Mošah so izročili vsemcem v izselitvenih neko družin, precej pa nakradli, tako na primer nekeje zlato uro.

Na česti Smedlnik-Kranj so stali nekega 15-letnega dečka, ga v gozdu zversko mučili in hoteli ustreliti. Strel pa ni zadel, ntu se je s poslednjimi močmi osrečilo uiti.

Dne 9. maja so ljudje, ki so v vezi z domobranci, izdali takovano "staro bolnico" pri Rovah. Tenci so jo nenadno obkolili, mašajoč se na to, da se bolnišnic ne bo zgodilo nič hudega, obkoljeni branilci storili natančno in se niso postavili v bran. Bolnišnica se je predala. Čim pa Nemci vdrli vanjo, so se mogli vsi vleči v dveh vrstah na rebuh na tla. Tako ležeče so pisali. Tiste, ki so bili splošni za hojo, bilo jih je 35, so rezali in odpeljali. Deset pa so odbrali in jih pomorili s strelnimi puščicami. Med temi je bil tudi mladič, partizan Čemaz, in neki vojak, ki se je bil iz ujetništva rešil in partizane. Nista sta smrtno zadeta, česar krvnino niso opazili. Zmetali so vsa streliva na kup, na nje in naokrog nametali desk in dražja in vse skupaj zažgali. Ko je že gorelo, se je ranjenca splazila iz gorega kupa in pobegnila. Čemaz je prebil do naših in povedal, da se je zgodilo. Nemci so nato v Rovah sklicali vse ljudi, jih pretepli in grozili, da bodo pogoltili vse okoliške vasi.

Drugi dan je domobranska patrula prišla iz Lučen na Žirovski hrib, kjer so aretirali mnogo ljudi in naropali mnogo živine in nil. Naslednji dan je "Črna roka" v stari Oselci in v Savodnjem prebrala nekega partizanskega mizarja. V neki hiši so ukradli mizar in uro. Govorili pa so, da so proti partizanom in proti nemcem. Tabore pa od slednjih nemci v gozdu na Lavrovcu. Dne 11. maja so Nemci izselili slovensko rodbino Logarjevih, naropali šest voz blaga, hišo in gospodarsko poslopje pa zažgali. Rozili so, da se vrnejo in da bodo vse požgali.

Pod vodstvom že imenovanega Kobovskega Jožeta Dobnikarja, iz vasi Zalog pri Komendi odpeljali sedem oseb.

Na pohodu skozi Črno so odpeljali Jurja Sušnika, Krivčevega, Matijo Sušnika, Franca Kladničana in Janeza Kemperleta. Dne 12. maja so iz Gorican odpeljali v Nemčijo 108 ljudi iz vasi Domžal in Doba.

Dne 17. maja so domobranci v vasi gostilno "Tivadar" v bližini pri Kamniku in odnesli na živila, ker je hčerka v partizanih.

Ujeti so Marijo Vidmarjevo iz vasi pri Kamniku in Angelo Štefana iz Stefanje gore. Moštva pred njimi klečati, vili so ji na glavo žganje in pretepli, nato so ju odgnali v kaniške jare. Zvečer so

ca iz Podboršča. Srečal jih je na cesti na kolezu, se ustrašil in zbežal. Trije strelji za njim so ga ubili.

V bližini Radovljice so našli ljudje meseca junija pri jezcu na Savi dve razmesarjeni ženski trupli, žrtvi domobrancev.

Neko truplo je bilo najdeno v gozdu: kazalo je sledove težkega mučenja in dvajset strellov.

Domobranci so v neki hiši vršili preiskavo. Tam je ležala na smrt bolna stara mati. Domobranci so zmetali po tleh križ in kipec matere božje, vse skupaj pa pohodili in grozno preklinjali. Domače so pretepli z verigami, dokler se žrtve niso onesvestile. Enega od domačih so ubili in ga zversko s nožem razmesarili. Znesli so se celo nad otrokom v zibelki.

Dne 13. junija so domobranci iz Škofje Loke in Poljanske doline vdrli do Sv. Lenarta. V Strečih so se razpršili v gozdu in zajeli dva delavca Gospodarske komisije. Šest drugih ljudi, ki so jih tam dobili, so takoj pobili, hišo nato zažgali in dve drugi izropali. Dve družini so odpeljali s seboj, člana ene od njih pa skoro do mrtvega pretepli. Vodil jih je neki izdajalec Rado, ki je bil od naših ujet, a je pobegnil in pri tem ubil dva stražarja.

Gornji dogodki so navedeni samo kot primeri. Teror je tam dosti huši. Težavno je zbirati gradivo in ravno tako dostavljati ga do nas. Zato zbrano gradivo čaka skrbno shranjeno na bližnji čas, ko nam postane dostopno. Takrat bomo objavili vse. Tudi na Gorenjskem se domobranci ne morejo razviti. Ljudstvo ve, kaj je Nemeč in kaj hoče. Zato je vse za OF.

(Se nadaljuje)

TUDI TI SO KRIVI NAŠIH ŽRTEV

Člani Gospodarskega društva in člani upravnega sveta ter nadzorstva Kreditnega zavoda pred sodiščem

Sodba

(Nadaljevanje in konec.)

Praprotnika ni mogel nihče postaviti pred sodišče, ker ga je ščitil ves sistem korupcije. Bil je obsojen na plačilo, toda notorično je znano, da ni bil sposoben niti za najmanjšo eksekucijo. Nosil je ničvredno naključno, da mu ne bi mogli ničesar vzeti. Takšen je torej vitez Praprotnikovega kova, a vendar je zavzemal vidna mesta v tem finančnem svetu. Povsod se je pojavljal in tudi danes sedi tu na zatožni klopi.

Po zlomu bivše jugoslovanske vojske se je vsa peta kolona, ki se je preko gospodarstva stalno pripravljala na okupacijo Slovenije, znašla v obsevu Praprotnika. Klinar pravi, da je Praprotnik vodil pogajanja o tem, da se objekti Kranjske industrijske družbe ne porušijo, kakor to zahteva vsako pametno bojevanje, kar je aksiom za defenzivno vojno. Ta Praprotnik se je torej pojavil kot zaveznik Westna in lahko rečemo, kar se narodnostnega obeležja tiče, da je eno in drugo ime, ena in ista stvar.

Kar velja za Praprotnika, velja v nekem pogledu za vse ostale obtožence. Njim sicer ne moremo očitati takih stvari, kakor Praprotniku samemu, toda oni so vedeli za to, kar je ta človek, katerega je narod povsod obsojal, delal in kar je delala njegova okolica. Vedeli so, da je Praprotnik tesno povezan z vsakim sovražnikom, bodisi Nemcem ali Italijanom, vedeli, da se kapital, ki je pod njegovo egido, spaja z nemškimi kapitalom, da je ta kapital že v svoji zasnovi prijateljski kapital pete kolone. Toda navzlic temu so pri tem sodelovali.

Danes, tovariši sodniki, se vrši razprava, ki je zgodovinskega pomena. Ta razprava je zaradi tega zgodovinskega pomena, ker polagajo obtoženci račune kot predstavniki onega zla v slovenskem narodu, ki je razrušilo in onemogočilo mirno narodno življenje predprilske Jugoslavije, ki je onemogočilo obrambo naroda, onega zla, ki je pripomoglo, da se je predaprilska Jugoslavija zrušila. Na zatožni klopi sede predstavniki kolaboracionizma s sovražnikom. Oni so sodelovali z okupatorjem v okviru Kreditnega zavoda kot podporniki pri finančnih transakcijah in so povsod jasno in glasno priznavali sovražniku upravičenost njegove

EDEN VZROKOV POLOMA LONDON-SKE KONFERENCE

Poroča Herbert Sellmann iz Washingtona

Eden razlogov, ki je mnogim pripomogel do tega, da se je razšla londonska konferenca njenih ministrov, je dejstvo, da Amerika in Anglija nista izvedli potsdamskega sporazuma glede industrijske razorožitve Nemčije.

To mi je povedal ameriški uradnik, ki se je nedavno vrnil v Ameriko, in naglašal, da je zunanji komisar Molotov stavil na razpravo vprašanje, zakaj zahodne demokracije niso začele izvažati iz Nemčije industrijskih strojev. Objasniti mi je razloge za nesporazum med Angleži, Amerikanci in Francozi ter Rusi rekoč: "General Patton ni bil odstavljen radi tega, ker ni sledil poveljem svojih predpostavljenih, temveč le zato, ker je stvar izdal, ter tako spravil v javnost, kaj vele voljakom njih resnična navdila in v kakšnem duhu" je izvajana okupacija Nemčije."

V skrajno močnih izrazih mi je opisoval sedanje razmere v Nemčiji in dejal, da "stvar smrdi do neba." Naglasil je, da Angleži še niso odpravili iz Nemčije niti enega stroja niti odstavili enega samega nacista izmed onih, ki se nahajajo na ključnih industrijskih pozicijah.

Po izjavah tega uradnika je Pattonova indiskrecija je odkrila javnosti oni duh in mišljenje, s katerimi so prežeti častniki, ki z velikanskim navdušenjem in veseljem obnavljajo nemško industrijo, češ, da bo služila kot branik proti boljševizmu.

Zatrdil mi je, da glasom informacij, katere je bil dobil na licu mesta, deli ameriški civilni svetovalec generala Eisenhowerja, Robert Murphy, naziranje generala Pattona, ter da je le preveč premeten, da bi to svoje naziranje javno povedal.

V vsem povojnem ravnanju z Nemčijo, je naglasil, je monarkovski duh še vedno vladar: očitvidno nikdo ni ničesar pozabil, a naučil se tudi ni nikdo ničesar. Ne le, da vojaške okupacijske oblasti Nemčije industrijsko ne razorožujejo—ravno nasprotno, največji napor vojaških oblasti je bil posvečen, pred vsem problemu, kako obnoviti in postaviti zopet na noge vse nemške industrije in jih spraviti v čim krajšem času zopet v obrat.

V vseh vprašanih nemških reparacij je videti vedno bolj, kako narašča stremljenje, da o vseh teh vprašanih odločajo čisto sami Amerikanci, Angleži in Francozi, ne da bi povprašali Ruse, ki imajo proti sebi vedno to strnjeno fronto treh zahodnih sil.

Moj informant je celo rekel, da je pomočnik vojnega ministra, John McCloy, v zasebnih razgovorih izrazil mnenje, da mu je ljuba močna Nemčija, ki bi služila kot branik proti komunizmu, ter da je izbiral

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje z 2. strani)

slavijo. Omenjene potrebščine smo odposlali v New York dne 10. septembra t. l.

Prepričani smo, da bo jugoslovanski odbor v New Yorku uredil vse potrebno, da bodo potrebščine prešli oni, ki so se dolga leta pod najneugodnejšimi pogoji s tako hrabrostjo in pogumom borili in premagali najkrutejšega sovražnika človeštva—nacistizem!

Na tem mestu izražamo našo solidarnost jugoslovanski osvobodilni vojski in njenemu maršalu Titu z zagotovilom, da ne bomo nikdar priznali takega miru, ki bi Julijsko Krajino in Trst izključil iz federativne demokratične Jugoslavije, kajti ti kraji po vseh narodnih in naravnih zakonih pripadajo Sloveniji.

Za društvo "Naš dom":
Ivan Pregelj, tajnik.
Pripomba uredništva: Vasega dopisa z dne 20. julija, žal, nismo prejeli. Uprava pa je prejela omenjeno naročnino. Hvala!

da bo sedaj takoj predložena višjemu vojaškemu sodišču v dokončno presojo. Navzoče občinstvo je sprejelo sodbo z glasnim odobravanjem.
(Povzeto iz lista "Slovenski Poročevalec.")
SANS.

strie v Ameriki, tvrdke General Aniline and Film Co.

"Ena prvih stvari v Frankfurtu, ki me je dirnila v oči, je bilo nepoškodovano poslopje IG Farben industrije. Bilo je ponič. Ko sem se čudil, da je toliko razsvetljave, so mi povedali, da je 'na delu nočna ekipa'."

Povedal mi je tudi, da je videl časniško poročilo iz Saarbrueckena, ki je pisalo o generalu de Gaulleu, da se je izrazil napram skupini nemških uradnikov, da morata Francija in Nemčija navzlic svojim dveh vojniam "sodelovati in se medsebojno razumeti." Tako prijane besede, ki prihajajo po nastopu Francije proti Rusiji v Londonu, morajo le poglobiti rusko sumničanje, da so se zahodne sile odločile zgraditi mogočno Nemčije kot branik proti Rusiji.

To pa je po njegovem mnenju eden poglavitnih razlogov, da se je prva mirovna konferenca po drugi svetovni vojni tako žalostno ponesrečila.

—ONA.

Pomen volitev v Franciji

Napisal Donald Bell

Bodoče francoske volitve, ki se vrše 21. okt., bodo v veliki meri vplivale na svetovni politični položaj. Ako gledamo nanje pred vsem s stališča ameriških interesov, bomo videli, da se postavlja pet važnih vprašanj.

Prvo je, v koliko bo glasovanje na Francoskem vplivalo na glasovanje v drugih evropskih deželah. Drugo je, ali bodo te volitve ustale politične razmere na Francoskem. Tretje je, ali se bo mogel de Gaulle celo v slučaju, da mu volitve prinesejo zmago in ojačanje njegovega sedanjega položaja, v bodoče kot dozdaj brigati pred vsem za zunanje zadeve, kajti pritisk radi domačih reform je velik. Četrto je, ali bo Francija po volitvah ostala trdno na svojem sedanjem stališču, ki je ugodno ustvarjanju takozvanega zahodnega bloka, ali se bo zopet pokusila uveljaviti kot posredovalec med Sovjetsko unijo in zahodnimi velesilami. Petič, kakšno stališče bo zavzela Francija v kolonialnem vprašanju.

Vsa ta vprašanja so velike važnosti in usodopolnega značaja. Ako pomislimo, da bodo volitve odločale tudi o nešteto velevažnih notranjih zadevah, ne bomo presenečeni, da se francoski narod s toliko resnostjo pripravlja na to glasovanje.

V Franciji je še vedno čutili posledice britanskega nastopanja na Srednjem vzhodu. Javno je tudi vsakomur, da bo vsa Evropa z največjo pažljivostjo zasledovala razvoj in ocenjevala rezultate volitev. Ni dvoma, da se bo glasovanje končalo z odločno zmago levice, toda ta levica je razdvojena. Vprašanje je, ali bodo komunisti bolje uspeli ali socialisti. Gotovo je, da se bodo posledice te odločitve pokazale tako v Belgiji kot v Italiji, in morda celo na Čehoslovaškem in v nekaterih škandinavskih deželah.

Vprašanje stabilnosti bodoče francoske vlade bo pred vsem odločil referendum, ki bo ob enem z glasovnico predloženo francoskim volilcem—da odločijo, ali naj bo nova skupščina ustavodajna, ali naj velja le kot nov parlament, dalje, ali naj ima le omejena pooblastila ali ne.

Ako pride do tega, da bo nova skupščina ustavodajna, ob enem pa njena moč omejena, bi postal de Gaulle dejansko neomejen vladar, in vlada Francije bo stalna vsaj za nekaj časa. Ako pa bo odvisno od onih, ki ga bodo držali na oblasti, to je, od socialistov, utegne priti morda do nenadnih sprememb vlade.

V splošnem se zanimajo levčarske stranke, ki imajo zdaj pretežno večino glasov, mnogo bolj za francosko notranje zadeve kot za mednarodno politiko. Prehrana je slaba in pomanjkljiva, premoga je premalo, a zima je pred durmi. Tako je de Gaulle izgubil tudi argument, da je treba čakati, da reforme potrdi narodova volja. Ta volja se bo izrazila v volitvah in de Gaulle bo postavljen pred probleme nacionalizacije. Verjetno je torej, da bo Francija postala pre-

Katoliški duhovniki pozdravljajo Tita

TANJUG poroča iz Ljubljane, da so katoliški duhovniki iz Julijske Krajine zborovali v Ajdovščini, kjer so sklenili, da se maršalu Titu odpošlje sledeča brzojavka:

"Mi, primorski duhovniki, zbrani na konferenci v Ajdovščini, pošiljamo vrhovnemu vodju osvobodilnega gibanja jugoslovanskih narodov, s katerimi se je naš narod boril ramo ob ramo, naše najsrčneje pozdrave. Ob enem Vam izražamo iskrene čestitke ob priliki odlikovanja z redom Zmage, katerega Vam je podelila Sovjetska zveza za Vaše velike zasluge. Vroča želja nas vseh je, ki smo stali ob strani našemu narodu v njegovem boju za osvoboditev izpod 25-letnega fašističnega suženjstva, da se primorski narod združi z ostalimi jugoslovanskimi narodi, kakor hitro mogoče.

"Mi stojimo trdno na stališču, da tujeja ne maramo, a svojega ne damo."

SANS.

Razni mali oglasi

M-E-N
wanted for BATTERY ASSEMBLY WORK
Good wages - Steady work

Apply at
UNIVERSAL BATTERY CO.
3410 S. LA SALLE ST.

G-I-R-L-S
wanted
TO MAKE PAPER BOXES
Easy work - Good pay
Steady work

Apply at
Central Paper Co.
827 W. LAKE ST.

We need at once
CAR REPAIRMEN & Helper
CAR CARPENTER
STEADY JOB
GOOD PAY

Cudahy Packing Co.
Cline Ave. - Indiana Harbor

GIRLS
wanted for factory work to work on musical instruments, making drums and banjos.
Good pay - Steady work

American Raw Hide Mfg. Co.
1103 N. BRANCH ST.

SRAJCE ZA VAŠEGA MOZA?
Rabilena mast je potrebna za izdelavo njegovih srajc... nylon nogavice za vas... kakor tudi za mlo in več drugih reči.
ZAMENJAJTE RABLJENO MAST!

Razni mali oglasi

JANITRESS
Stalno, v majhni uradni hiši blizu mesta (loop). Najboljša plača, pristo ob nedeljah in praznikih.
MR. JANSEN
9 So. Clinton St.

WOMAN WANTED
to work in hotel in the LINEN ROOM.
Easy work - Good pay - Steady
CROYDON HOTEL
616 N. 18th St. - Delaware 6700
Chicago

MEN
FOR SHIPPING ROOM
Steady work
Good hours
Good pay

COTY INC.
25 E. LAKE ST.

"PROLETAREC"
Socialistično-delavski tednik
Glasilo Jugoslovanske soc. zveze in Prosvetne matice. Plan v slovenskem in angleškem jeziku.
Stane \$3 za celo, \$1.75 za pol. Si za četri leta.
NAROČITE SI GA!
Naslov:
PROLETAREC
7301 South Lawndale Avenue
CHICAGO 23, ILL.

TOČKE ZA FUNT VASE PORABLJENE MASTI
VASE
Ali ste naročili na dnevnih "Prosveto"? Podpirajte svoj list!

IZZA KONGRESA

Zgodovinski roman

Spisal
dr. Ivan Tavčar

(Nadaljevanje)
OSMO POGlavJE

Ze ob štirih, dve uri pred dvornim obedom, so se zbirale množice na trgu pred deželnim dvorcem, da bi gledale, kako se vozijo ljubljanski bogataši k cesarju. Največ je bilo gledalcev iz nižjih slojev prebivalstva, ki so bili že takrat najradovednejši Ljubljančani. Privedli so s sabo žene in otroke ter se družili z znanci in prijatelji v gruče, s katerimi je bil trg nasejan od dvorca pa skoraj do nunske cerkve. Ozirali so se v okna pri cesarskem stanovanju, da bi ne prezrili trenutka, ko prižgo luči. Ko se pa luči niso zasvetile, so pričele množice kramljati, da je po trgu šumelo, kakor šume čebele v panju.

Prav zadaj za množicami, skoraj tik tlaka pred nunsko cerkvijo, je stala naša znanca iz drugega poglavja, Topoliščakova Marička, ter se prav živahno razgovarjala s starikasto žensko. Bila je to pobožna navidez-devica, Komarjeva Magdalena, tiste dni sloveča perica ljubljanskih duhovnikov, mladih in starih. Bolj bistre glave, ki so nekoliko globlje mislile, so sumničile staro dekle še drugih poslov, ki s pobožnostjo niso v nikaki zvezi ter prihajajo le tedaj v poštev, če hočeš dobiti zanje odveze pri izpovedi.

Marička je perilo raznesla po hišah, po končanem opravljenju pa je tudi hotela iti pred deželni dvorec, da bi si napasla svojo radovednost.

Ravno pri nunski cerkvi zasliši sladak glas za sabo: "Kje kaj pereš, Marička?" Ko se je bila obrnila, je stala pred njo Komarjeva Majda, s katero si dosedaj nista bili niti dobro znani, dasi je tudi le-ta stanovala v Kravji dolini. Zavidela je Topoliščakovim vsako capico, ki je prihajala pri njih v perilni čebriček. Danes pa se je Komarjevi Magdalena od same prijaznosti cedil obraz. Kar sili je v Maričko, in preden se je zavedala, kaj se namerava ž njo, je že Majda ujela njeno roko in jo krčevito stiskala, prav kakor da se je sešla z najboljšo svojo prijateljico. Se enkrat je ponovila: "Kje kaj pereš, Marička? Hvala Bogu, dosti je pranja v teh časih!"

"Ne preveč," je odgovorila deklica. "Podgovloveni nam vse pobero."

"Vem, vem! Najprijetnejše pranje je pač pri naših gospodih!"

Še preden je Marička utegnila kaj odgovoriti, je Majda nadaljevala: "Drugi gospod dvorni kaplan—ona je rekla 'gofkaplan'—so mi zadnji rekli: 'Ljuba Magdalena, pravim ti, da spati ne morem, če ne ležim v srcaji, ki si jo ti oprala!'"

"Ti imaš srečo, Magdalena, pri nas pa včasih še kuhati kaj nimamo!"

"Srečo! In Mariji devici bodi zahvala zanjo! Pomisli, zdaj imam tudi korarja Grizonija, poprej ga je imela Strajnarjeva Polona, tisto sitno babišče, ki stanuje za Gradom in ki vsakega človeka obere. Pomisli vendar, še gospodom korarjem ni prizanašala ta groba!"

Komarjeva Majda je gledala predse, kakor da je ravnokar zavezal pred njo globok prepad. "Izgubila ga je mojega Grizončka! Jaz mu

pravim le moj Petreček! A ni res fletkan? Prav kot igračka, ki si jo ravnokar iz škatlice vzela! Vse je majhno na njem! Kako se vse prijetno pere: njegove srajčice, njegove spodnje hlačice! O ježešta!"

Tu je Majda sramežljivo gledala ko boginja Diana, če so jo pohotni loveci nago zasačili v kopeli!

"Kdo pa škofu pere?" je vprašala Marička nato.

"Škofu Gruberju?" je odgovorila Magdalena kislno. "Naj mu pere, kdor hoče!"

"Perila ima gotovo na prebitek!"

"Ga ima, ali ga pa nima! Nekdaj sem njegovi kuharici na trgu nekaj namigavala, da bi tista, ki korarjem pere, prala tudi škofu. No, odgovorila mi je, da mu pero strežaji, ker ne dopušča, da bi ženske jemale njegovo perilo v roke. Lahko si misliš, kako je raztrgano. Da ni škof, bi dejala, da je prismojen človek!"

"Berač vendar ni!"

"E, mila Marička, je! K nam je prišel za škofa, dasi ga nismo klicali!"

"Pobožen gospod je!"

"Pobožen? Človek, ki—no—kaj bi govorila! Ali moje misli so take, da se ti motiš!"

"Ni mogoče!"

"Revišče, kako si še nevedno! Nekega dne sem bila v škofovih hlevih, pa mi je pravil kočijaž, da Gruber prepogosto zahaja tja nekam gor v neko nemško mesto. Česa išče tam gori? Jezusa Krista gotovo ne, saj ga ima doma v šenklaškem oltarju!"

Ko je deklica kruto to očitjanje pretresovalo, je Magdalena še dodala: "Je to kak škof? Kadar deli blagoslov, človeka niti v oko ne pogleda! Kar tja predse nerga: če poje mašo, nerga, če govoriš z njim, tudi nerga! Sem nekaj čula, da mu ni všeč, da gospodom korarjem perem. Pa me ne bo izpodrinil, ker gospodje korarji tudi ne marajo te nemške nerge!"

Topoliščakova ni vedela kaj odgovoriti. Ona je nadaljevala: "To je naš Anton Alojzij Wolf drugi mož! Ne vem, čemu ga niso napravili za škofa v Ljubljani. Pa je moral v Trst, kjer naj Lahe boža! Kakor bi rožice sadil, tako našuje! Papež in cesar sta dostikrat slepa, pa imenujeta škofa, ki je bolj podoben prekli v fižolu nego mašniku pred oltarjem!"

"Ne vpij tako," je zaihtela Marička! "Morda je kaka nuna pri oknu, pa te sliši!"

"Nune so zdaj v koru," se je odrezala Magdalena, "če so kaj prida! Ga nisi nič videla, saj je bil te dni tukaj, gospod Anton Alojzij? Po Lattermannovem drevoredu se je izprehajal in grofinja Stubenbergova je hodila z njim. Mar bi bila tega vzela namesto grbastega grofa! Marička, duhovni gospodje so ubožički, in Bogu je prijetno, ako imamo ženske usmiljenje z njimi! To usmiljenje se nam bo v nebesih, bogato plačevalo! Verjemi, Marička!"

"Kaj mi vse to pripoveduješ?"

(Dalje prihodnjic)

Črtice in povesti

Spisal F. S. Finšgar

(Nadaljevanje)

Luna se dviga—vedno više na nebu...

Na oknu sloni mlado srce. Tako burno pljuska, da se slišijo udarci... Nekdo zavriska tam daleč v dolini. Mlado srce vztrepetava kakor droben ptiček...

Ne, ne, ne smem — ne smem...

Po sobi zvenijo strašni akordi. Udarec za udarcem, naskok za naskokom, boj, vihar, divji metež in nad njim mili drobni glasek, kakor bi jokalo srce, ki omaguje in se opoteka, ki pada in vstaja sredi tega boja... ki ječi in prosí v solzah: Moči, moči!

Srce je uslišano. Skrivnostni pianissimo zazibuje trpečo dušo. Lunini žarki posebrejijo tiho poljano, glava se kloni na prsi, vse je tiho, kakor bi zaspalo dete v zibelni, nad zibeljo plove luna v brezališnem toku. Sliši se pokojno dihanje. Nič se ne gane, ne sme se geniti. Če bi srfotal netopir, če bi se odtrgal rumen list in padel s kostonja, bi motil sveto tihoto. Nad njo zatrepče parkrat, kakor bi se zasmajalo dete, ker je v sanjah zagledalo angelec v zlatih srajčkah... Mir — mir — mir

Ali že prihaja vnovič. Kakor bi potegnila burja po vrhovih

gozda. V sunkih prihaja, vzpenja se kvišku. Sanjajoča, na prsi sklonjena glava se plašno dvigne. Srebrnina je izginila s tihe poljane, luna je priplula za črno senco na nebu. Po travniku se vidi, kako beži črna lisa. In kjer se razgrne na drevesa, se vsa zazibljuje in prebude ter zganajo z dolgimi rokami.

Na tleh se vidijo njih dolge, črne sence; in vse se gibljejo in dvigajo strašne roke. Srce prične biti z nemirnimi in hitrimi udarci. Utrpi so glasni in visoki, da se človek ozre naokrog. Po gozdu zacvili, veja udari ob vejo, nekaj zapoka in zahrešči s sklanim glasom. Vedno huje se bije boj; čustva kipe, v senčih stiska glavo čuden obroč, roke se pritisajo na prsi, ki se dvigajo hitreje in hitreje. Po živcih gomazi mraz, v prsih zmanjkuje sape—zasliši se vnovič obupajoči glas, ki drhti iz strun in jeclja je ponavljajo: Moči! moči! — Glas ponehava, pada omaguje—zadnji fortissimo—glava se je sklonila na zmučene prsi, luna je razlila vso srebrno luč na poljane, mrakoviti so se poskrili, trudne trepalnice so se zaklopile—prišle so zlate sanje.

Ivanu je izginil ves svet krog

v hišici na gričku, in njene misli so se kopale v srebrnih valovih.

Vsi so prišli do nje, vsi po vrsti in govorili navdušene besede pohvale in občudovanja. Vsi so prišli—samo Ivan je še stal pri oknu. On ni poskal, on še ni storil koraka proti klavirju, da bi govoril Karli lepe besede. Tudi njegova duša se je šele vračala s tihih poljan, počasi in nerada in težko ji je bilo, ker je morala proč, ker je morala zopet med ljudi, ki govorijo veliko besedi, tako strašno nepotrebnih, ki so vse tako prazne in naučene.

Genil se je od zavese. Z boječimi koraki se je bližal Karli, kakor se bliža človek osebi, ki je vredna velikega spoštovanja. Globoko se je priklonil. Njegova glava je prišla prav do Karlinega naročja, in tedaj je začutila ona, da so se doteknile njene roke tresoce se ustnice. Karla se je ozrla vanj, v njenih očeh se je zasvetilo veselje, hitro je vstala in z roko segla po Ivanovi desnici. Tesno mu jo je stisnila, kakor iz hvalečnosti, pogledala mu še enkrat v oči in rekla: "Prisrčna hvala! Samo Vi ste me razumeli!"

2.

Vesela družba je šla po cesti. Ob desni in levi je dišala zrela pšenica. Dva škranjčka sta pela nad poljem.

Mala Rožica je tekala za metulji. Nekoliko starejša Erika je trgala kresnice, modra Mara pa je ostala pri mami polkovnici. Tetka Emi je šla z dijakoma, ki sta ji venomer pripovedovala dogodke iz šole in ob tem mahala po zraku z novimi raketi.

Filozof Ivan je šel s Karlo. Pogovarjala sta se glasno in veselo. Včasih sta se spogledala in se hitro zopet ozrla po rumenem polju. Tedaj je vselej nastal za nekaj hipov molk. Ali naglo sta zamislila nov predmet. Karla se je zopet smejala iz vse duše, da se je zadaj oglasila mama in zaklicala: "Karla!"

Oba sta se obrnila in pogledala gospo. Oba sta čutila, da bi bila mama najbrž huda, če bi jima videla v srce. Zato sta se zopet hitro obrnila in šla dalje. (Dalje prihodnjic)

Prve vknjižbe na posojila za prenovljenje in refinanciranje, dobite po zmerni obrestni meri pri:

KORUNA SAVING & LOAN ASSOCIATION
2832 W. Cermak Rd., Chicago, Ill.
Hockwell 0538

MOŠKI
za "Bag factory." Izkušnost ni potrebna. Dobra plača. 53 ur na teden. Čas in pol za delo nad 40 ur. Stalno delo. WESTERN BURLAP AND BAG CO., 1101 W. 38th St. (1 block west of Morgan St.)

WE NEED DAIRY MEN
Pantry men - Barn men - House Brooms - Gardeners
Apply
HAWTHORNE FARM
Libertyville, Ill. - Libertyville 25

BUILDING LABORERS
Union
FREYVOL-SMEDBERG & CO.
901 S. Kilpatrick Ave.
or 5807 W. Chicago Ave.

PIPE LINE SERVICE CORP.
Needs at once
20 HUSKY MEN
For Factory Work
STEADY WORK - GOOD PAY - 48 HOUR WEEK
GOOD OPPORTUNITY FOR STEADY RELIABLE MEN
Apply EMPLOYMENT OFFICE
Bensonville Road, Near Mannheim Road - Franklin Park, Illinois

MEN—ALL-AROUND WORKERS
SECURE YOUR FUTURE WITH THIS ORGANIZATION
We are in need immediately for MEN for all kinds of work in our shop
STEADY WORK - GOOD WORKING CONDITIONS AND PAY
CHICAGO CURTAIN STRETCHER CO.
1125 WEST 37th STREET

MEN and EX-VETERANS
WE NEED EXPERIENCED
Tool and Die Makers • Light Assembly Work
Material Handlers and Punch Press Operators
TOP SALARY
SOME OVERTIME
APPLY TODAY
3100 WEST CARROLL

GRINDERS and POLISHERS
Beginners and Experienced.
Starting Rate 85c per hr.
Plenty overtime - Paid vacations
ALLOY CRAFTS CO.
4429 Courtland St.

SLOVENE WOMEN
You are needed at once for light factory work.
65c per hr.
A. J. MACHINERY CO.
117 W. Harrison St. - Wabash 5093

COMBINATION
BODY AND FENDER MAN
Steady work - Good pay
KRONONS CADILLAC SERVICE
4306 Elston Avenue

MAIDS
For North Side furnished apartments, one for full time, one for part time. Pleasant working conditions, top salary. See Mrs. Broxham, 6822 Ashland or call Sheldrake 2734.

POLISHERS and BUFFERS
JOB SHOP EXPERIENCE
\$1.25 per hr.
Day work and also piece work
KEYSTONE PLATING WORKS
4329 W. Kinzie St. - Col. 4329

MEN
for Bag factory. Experience not necessary. Good pay. 53-hour week. Time and 1/2 over 40 hours. Steady work.—WESTERN BURLAP & BAG CO., 1101 W. 38th St. (1 block west of Morgan St.)

WAITRESSES
Uniforms - Tips - Meals - Top wages. Good working conditions - Good hours. See Miss Carlson in afternoon. 162 East Ontario.
HOTEL EASTGATE
HOUSEKEEPER
To work in "Beautiful River Forest Residence." Pleasant working conditions. 2 children. Have own room and bath. Phone office week days 9 to 5 p. m. DELAWARE 8300

OPERATORS
Experienced only. Ladies' blouses, slack suits, housecoats. Top pay. Steady work. Time and half Saturday year round. ROTHLEY, Inc., 307 W. Van Buren.

STRAW OPERATORS
izkušene na "saturn" kitah
Najboljše delavne okoliščine
NAJBOLJŠE CENE
DOLGA SEZONA STALNO
Brezplačno življenjsko zavarovanje in bolniška podpora
Hospitalization
OGLASITE SE TAKOJ!
LEPMAN BROS. CO.
Harrison and Marshfield
SEELEY 3830

Typists and General Office Work
OLD RELIABLE DRUG INDUSTRY HAS A FEW OPENINGS FOR TYPISTS WITH OR WITHOUT EXPERIENCE, AS WELL AS GENERAL OFFICE CLERKS. OFFICES ON WEST SIDE CONVENIENTLY REACHED BY STREET CAR, "L" OR BUS. POSITIONS ARE PERMANENT. GOOD WORKING CONDITIONS.
APPLY AT
2501 West Washington Blvd.
CHICAGO, ILL.

BRICKLAYERS
6 mos.—Steady job—Inside and outside work. LUNDSBERG CO. at Benjamin Electric Co., Desplaines, Ill.—or phone
Longbeach 6667—Chicago

MAID
Good wages; women for general housework; no windows; light personal laundry; must have good Chicago refs. Nice home—own room & bath; radio. Must be reliable. Phone Dorchester 7312.

GLASS CUTTERS and GLASS GRINDERS
EXTREMELY HIGH WAGES
Apply at
RIDLEY'S CHEST CO.
1113 NOBLE STREET

AMERICAN COLORTYPE CO.
Permanent Positions
Good Wages
WOMEN
BINDERY GIRLS
TABEL WORKERS
Apply
1151 W. Roscoe
1257 Fullerton

OLD ESTABLISHED FIRM
Needs EXPERIENCED
Plastic Mold Makers
Punch Press Operators

PERMANENT
Oglasite se pri
SHERIDAN ELECTRONIC
2850 So. Michigan Avenue

Old established firm needs
Girls and Women
SOLDERERS - WIRE

MUST HAVE EXPERIENCE
Permanent position
Good pay
Oglasite se
SHERIDAN ELECTRONIC
2850 So. Michigan Avenue

Secure your future with an old established company
WE HAVE SEVERAL OPENINGS FOR
● DESIGNERS, ENGINEERS
● MACHINE DESIGNERS
● TOOL DESIGNERS
● DRAFTSMEN
● LAYOUT MEN

Salary commensurate with ability
Excellent working conditions
Many company benefits
Write, give age and experience to:
GENERAL MANAGER MR. BILLINGHAM
OR PERSONNEL DIRECTOR MR. MARKE
W. F. & JOHN BARNES CORP.
301 S. Water St. - Rockford, Ill.

BEAUTY OPERATOR
ALL AROUND - TOP SALARY
FULL TIME OPERATOR
Permanent. Ideal surroundings
CARM'S BEAUTY SHOP
554 W. 31st St. CAL. 1802

BRICKLAYERS
6 mos.—Steady job—Inside and outside work. LUNDSBERG CO. at Benjamin Electric Co., Desplaines, Ill.—or phone
Longbeach 6667—Chicago

MAID
Good wages; women for general housework; no windows; light personal laundry; must have good Chicago refs. Nice home—own room & bath; radio. Must be reliable. Phone Dorchester 7312.

GLASS CUTTERS and GLASS GRINDERS
EXTREMELY HIGH WAGES
Apply at
RIDLEY'S CHEST CO.
1113 NOBLE STREET

AMERICAN COLORTYPE CO.
Permanent Positions
Good Wages
WOMEN
BINDERY GIRLS
TABEL WORKERS
Apply
1151 W. Roscoe
1257 Fullerton

OLD ESTABLISHED FIRM
Needs EXPERIENCED
Plastic Mold Makers
Punch Press Operators

PERMANENT
Oglasite se pri
SHERIDAN ELECTRONIC
2850 So. Michigan Avenue

Old established firm needs
Girls and Women
SOLDERERS - WIRE

MUST HAVE EXPERIENCE
Permanent position
Good pay
Oglasite se
SHERIDAN ELECTRONIC
2850 So. Michigan Avenue

Secure your future with an old established company
WE HAVE SEVERAL OPENINGS FOR
● DESIGNERS, ENGINEERS
● MACHINE DESIGNERS
● TOOL DESIGNERS
● DRAFTSMEN
● LAYOUT MEN

Salary commensurate with ability
Excellent working conditions
Many company benefits
Write, give age and experience to:
GENERAL MANAGER MR. BILLINGHAM
OR PERSONNEL DIRECTOR MR. MARKE
W. F. & JOHN BARNES CORP.
301 S. Water St. - Rockford, Ill.

COMPTON METE OPERATORS
CLERKS - TYPISTS
STENOS
5 day week or 3 or 4 day week
Day work
WORKMAN SERVICE
58 E. Washington St.
Phone—Randolph 8250
CHICAGO

10 EXPERIENCE
LATHE HAND
Union Shop
\$1.26 per hour
Time and 1/2 for overtime
DERSCH, GESSWE & NEUERT
4849 WEST GRAND AVENUE

ŽENSKE
ki ste bile uposlene v va industriji
All gledate za delo?
TELEFON KOMPANIJA RABI
HIŠNICE
(JANITRESSES)
Ženske za čiščenje v va delih mesta
od 5:30 pop. do 12. ure pop.
Rabimo tudi
POMAGALKE V JEDILNI
Oglasite se
v uposlovalnem uradu za ženske
ILLINOIS BELL TELEPHONE COMPANY
v pritličju
309 W. Washington St.
CHICAGO

PERMANENT
Oglasite se pri
SHERIDAN ELECTRONIC
2850 So. Michigan Avenue

Old established firm needs
Girls and Women
SOLDERERS - WIRE

MUST HAVE EXPERIENCE
Permanent position
Good pay
Oglasite se
SHERIDAN ELECTRONIC
2850 So. Michigan Avenue

Secure your future with an old established company
WE HAVE SEVERAL OPENINGS FOR
● DESIGNERS, ENGINEERS
● MACHINE DESIGNERS
● TOOL DESIGNERS
● DRAFTSMEN
● LAYOUT MEN

Salary commensurate with ability
Excellent working conditions
Many company benefits
Write, give age and experience to:
GENERAL MANAGER MR. BILLINGHAM
OR PERSONNEL DIRECTOR MR. MARKE
W. F. & JOHN BARNES CORP.
301 S. Water St. - Rockford, Ill.

COMPTON METE OPERATORS
CLERKS - TYPISTS
STENOS
5 day week or 3 or 4 day week
Day work
WORKMAN SERVICE
58 E. Washington St.
Phone—Randolph 8250
CHICAGO